

4. 2. 2004

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jak bydlí Dušan Klein aneb příběhy z psacího stolu

Představovat filmového a televizního režiséra Dušana Kleina je absolutně zbytečné. Jeho tetralogie „o básnících“, Jak básníci přicházejí na svět, Jak básníci... atd., už prakticky zlidověla. Za posledních deset let natočil v České televizi na padesát televizních inscenací a filmů, k divákům promlouval coby režisér a moderátor detektivního seriálu Hříchy pro pátera Knoxe. Jediné, co je kromě jeho tváře a kumštu divákům neznámé, je jeho byt.

✖	Jak bydlíte?
✖	Děkuji, slušně. Nemohu si stěžovat.
✖	n Když jsem se porozhlížel po vašem bytě, měl jsem pocit, že každý z předmětů musí mít nutně nějaký vlastní příběh...
✖	To se nemylíte. I celý tenhle dům má svůj velice prapodivný příběh, od kterého se některé věci v mém bytě vlastně odvíjejí.
✖	Takže historie tohoto domu na pražských Vinohradech je...
✖	...velice prostá a zároveň převelice smutná. Ten dům byl totiž domem židovské obce. Když přišli Němci a s nimi druhá světová válka, byli původní obyvatelé vystěhováni, a
✖	nastěhovali se sem dobytí. Po válce zde získal byt jistý doktor Zelený. Já jsem koncem šedesátých let bydlel v Zahradním Městě, a když jsem objevil jeho inzerát na
✖	výměnu, okamžitě jsem mu zavolał.
✖	
✖	Vzájemně jsme se navštívili a během takřka jednoho dne jsme se dohodli. Jen mimochodem: když jsem sem poprvé přišel, otevřela mi žena, která panu doktorovi vykala, a tak
✖	mi připadala jako posluhovačka. Až po čase jsem zjistil, že to byla jeho manželka. Oni měli tenhle starodávny zvyk. Abych se tedy vrátil: jelikož se pan doktor stěhoval do
✖	menšího, odkoupil jsem od něho některé kusy nábytku. Ale pro mne a pro moji rodinu to mělo z jiného úhlu mnohem složitější předeheru.
✖	V jakém smyslu?
✖	Manželka byla v osmašedesátém s Laternou Magikou na delším turné v Texasu. Já jsem 25. srpna 1968 sbalil kuřy a syna. Se ženou jsme se setkali v Paři-ži, potom jsme nějaký
✖	čas žili v Německu. Nakonec jsme se vrátili. Ale protože jsme chtěli mít další děti a byt na Zahradním Městě by pro nás byl malý, sledoval jsem inzeráty na výměnu.
✖	Z jakého důvodu jste se pokusil o emigraci?
✖	Jednak jsem vůbec nevěděl, co po příjezdu sovětských tanků přijde. A pak tu byly určité antisemitské náznaky, kterých jsem se obával. Ale i případ doktora Zeleného byl zvláštní.
✖	On měl šest dětí, z nichž pět v roce 1967 emigrovalo. Ten poslední, syn, byl evangelickým knězem na Karlštejně. A pan doktor Zelený věděl, že táhnout tak velký byt je pro něj
✖	finančně pros-tě neúnosné.
✖	Říkal jste, že jste odkoupil nějaký nábytek. Například?
✖	Například tenhle psací stůl, u kterého teď sedím. Je po gestapákovi, který tady za okupace bydlel. Nebylo mi to moc příjemné, dost jsem váhal, ale nakonec jsem si řekl: Můž
✖	nábytek za to, jaký člověk si ho koupil? Ne. Ten stůl má ale i jakousi magickou přitažlivost. Ke konci sedmdesátých let, kdy už začalo alespoň částečné politické uvolnění, u dveří
✖	za-zvonila starší paní s vnoučkem, jestli by si byt nemohla prohlédnout, protože tu za války bydlel dědeček.
✖	Hovořila samozřejmě německy a já si v té chvíli nedokázal němčinu spojit s pojmy válka a dědeček, takže jsem je pustil dál. A jí, když přišla do pokoje a uviděla tenhle stůl,
✖	vyhrkly slzy a vnukovi řekl: Ten stůl tady stojí na stejném místě a za ním sedával tvůj dědeček. Když mi to všechno došlo, neměl jsem sílu ani důvod té paní říct: Vypadněte!
✖	Protože vnuk za to, co dělal jeho děda, přece nemohl.
✖	Tomu se říká paradoxy dějin, ne?
✖	Jistě. A svět, to mi věřte, je jich plný.
✖	Jakou historii má třeba vaše knihovna?
✖	Úplně jednoduchou. Když jsem se sem v sedmdesátém roce nastěhoval, nebyl pořádný nábytek prostě k sehnání, a knížky někam dát musíte. A jelikož jsem věděl, že budu další
✖	knížky ještě dokupovat, protože to holt patří k mé profesi, svěřil jsem se barrandovskému architektu Labskému. On mě poslouchal, zeptal se na rozměry a hned mi ji nakreslil. Já
✖	povídám: To je krásný, protože je to jednoduchý. Ale on mi řekl, že si musím sehnat materiál. Můj tchán z Moravy mi tehdy opatřil deset laťovek, ty jsme přivezli sem, přijel
✖	truhlář z FAMU, který mi to podle nákresu všechno nařezal a sestavil. A tehdy jsem shodou okolností dělal film Tajemství zlatého Buddha, na němž spolupracoval vynikající
✖	lakýrník, který uměl dělat takzvaný fládř.
✖	Co to je?
✖	Dřevo se musí nejdřív nalakovat nazeleno, pak se dá do hnědé barvy mléko, aby to mělo strukturu, tedy „léta“. A ještě mi stejným způsobem nalakoval dveře, aby to všechno
✖	ladilo. Já jsem byl strašně rád, protože dát si do takového bytu sektorový nábytek, to by byla pomsta. Na mně, samozřejmě.
✖	V tomhle stylově zařízeném pokoji je jedna cizorodá věc, která možná neruší, ale v jistém smyslu interiéru doplňuje. Počítač. Co pro vás znamená?
✖	Já už jsem ze starší generace, která přistupuje k moderní technice s velkou opatrností a především s obavou. Ale když jsem chystal desetidílný seriál Hříchy pro pátera Knoxe,
✖	tak se u mě zastavil syn. Ptal se, kolik má jeden scénář stránek. Asi sto třicet, povídám. A on na to: Deset dílů, to je tisíc tři sta stránek. Kolikrát to přepisuješ?
✖	Já řekl: Třikrát čtyřikrát. Což je, jak mi syn počítal, přes pět tisíc stránek, a práce s tím spojená navíc: zakládat do psacího stroje kopírky, a tak dále, vždyť to znáte. Jedna věc je
✖	u těchto techniky velice důležitá. Já jsem zpočátku nepochopil, že když do toho počítače nic nevložíte, tak pro vás nic neudělá. Měl jsem to štěstí, že mě syn dlouho a velice
✖	trpělivě zaučoval.
✖	Můj táta měl trabanta. Když mu dal jméno Bobik, tak to přestal být trabant, ale stal se z něj rovnoprávný člen rodiny. Máte pro počítač jméno?
✖	Zatím ne. Já si ho ráno zapnu, protože vím, že je to můj nejlepší pomocník. Taky se mi s ním krásně komunikuje. Protože když se zeptám manželky, jestli půjdeme do divadla, tak
✖	odpovídá možná, snad, kdežto můj počítač mi jasně řekne ano, nebo ne.
✖	Jak jste na tom se zelení v bytě? Vidím jen dvě kytky.
✖	No vidíte, a já přitom nejsem příznivec kytěk. Ta jedna z nich má pro mě význam proto, že mi ji daroval syn k padesátým narozeninám. Ale mě to přesazování atd. prostě nebaví.
✖	Ještě si pamatuju na doby, kdy bylo velice těžké v Praze sehnat zeminu. Známi mi radili: Jdi na hřbitov, tam je výborná zem. Což, upřímně řečeno, mě dost uráželo.
✖	Vášim poznávacím znamením je dýmka. Nikdy jste nekouřil cigarety?
✖	Já jsem nebyl vůbec na cigarety. Celá studia jsem nekouřil, protože jsem byl z chudých poměrů a měl jsem taktak na zaplacení koleje a menzy. Když už jsem měl víc peněz, tak
✖	jsem je radši dal — no, co budu lhat — za holky, za pivo nebo levný portugal. Pak jsem se dostal ve svých třidvaceti ke svému prvnímu celovečernímu filmu Místenka bez
✖	návratu, kde hrály takové hvězdy, jako byla Šejbalová, Vášová, Macháček... Tehdy mě pozvala paní Šejbalová do svého bytu, abychom si popovídali o její roli, a já jsem byl tak
✖	nervózní, že jsem si šel do trafiky koupit cigarety.
✖	Jak vás znám, tak to s těmi cigaretami dopadlo špatně.
✖	No jistě, protože já jsem to neuměl držet. Ale měl jsem štěstí, protože když jsem u paní Šejbalové seděl, vrátil se domů její manžel, doktor Kytka, bývalý prvorepublikový
✖	kavárník. A byl pěkně nalitý. Když mne uviděl, tak se trochu zmátořil, došel ke mně, pozdravil mě, Šejbalová mu řekla: To je pan režisér, jednáme o roli, on se odporoučel, zavřel
✖	za sebou dveře — a svalil se. Jako ta hruška. Takže v tom okamžiku jsem cigaretu zhasl, protože jsem pochopil, že paní Šejbalová je úplně normální člověk a že se nemám čeho
✖	bát.
✖	Takže ty dýmky...?
✖	Když jsme jeli na obhlídku exteriérů, byl jsem v autě s architektem Škvorem. A jako začátečník jsem byl pochopitelně nervózní, takže jsem si zase zapálil. Pan Škvor se na mě
✖	chvilu díval, pak mi cigaretu vzal z ruky a vyhodil ji okýnkem. Řekl: Tenhle smrad já nemůžu cítit. Dejte si doutník. To jsem rezolutně odmítl. A on: Podívejte se, vy musíte
✖	přemýšlet o filmu, přitom nemůžete být nervózní. Čili nejlepší je pro vás dýmka. Protože ten obřad, který spočívá v nácávání dýmky a zapalování tabáku, to chce čas a vy
✖	mezi tím můžete přemýšlet. A tu první dýmku mi hned v prvním městě, kde jsme zastavili, koupil. Dneska jich mám... Raději bych to nepočítal. Je jich sto dvacet.
✖	Vaše kuchyň je kupodivu vybavená sektorovým nábytkem.
✖	No, protože tady zbyl nábytek po onom gestapákovi, a to už jsem přes srdce a žaludek přenést nemohl. A v sedmdesátých letech, znovu to musím opakovat, jiný nábytek nebyl.
✖	Takže jsem pořídil „sektor“ a dnes už nemám sílu to měnit. Zvykl jsem si. Dělal jsem poslední rekonstrukci bytu v devadesátém pátém, kdy nám vyměňovali stoupačky a tím
✖	pádem rozsekali i dlaždičky, a to mi věru stačilo.
✖	Vaše jídelna má určité specifikum...
✖	Tu jsem získal na inzerát. A to specifikum je v tom, že ke všem skříňkám — a že je jich požehnaně — je jen jeden klíč. Což je výhoda. Nevýhodou je to, když ho nemůžeme najít.
✖	Celý text článku naleznete zde .